

Rodina a potomci rožmberského kancléře Václava Albína z Helfenburka

„Mezi vzácné staročeské rody vladycké sluší vším právem pokládati rodinu Albínů z Helfenburku, ježto nejedni členové její v prodlení století 16. a 17. v tehdejších běžích politických i církevních platně působili a se proslavili.“ Těmito slovy uvedl Antonín Rybička svůj článek Albínové (Bílkové) z Helfenburku, otištěný ve 14. ročníku Památek archeologických a místopisných (1887 - 89). Rybičkova práce podává obšírné informace o třech generacích Albínů. Sto deset let uplynulých od jejího zveřejnění však vyneslo na světlo nové prameny, které Rybičkovy poznatky doplňují a rozšiřují.

Prvním známým Albínem z Helfenburka byl Václav, narozený okolo roku 1500. Již za vlády Jošta III. z Rožmberka (1532 - 1539) zastával funkci rožmberského kancléře, v níž setrval až do své smrti v roce 1577. V únoru roku 1553 byl Václav Albín z Helfenburka spolu se syny Tomášem a Janem přijat do rytířského stavu v Českém království.

Rožmberský kancléř Václav Albín zemřel 15. prosince 1577. Svou závěť sepsal vlastnoručně dne 30. července 1573. Z členů své rodiny v ní jmenuje manželku Annu, syny Jana a Tomáše a vnučku Žofii. Text Václavova testamentu svědčí o vytříbeném stylu starého úředníka. Na Albínův charakteristický rukopis narazíme v řadě dochovaných dokumentů rožmberské provenience. Mimo jiné také ve třech soupisech rožmberských listin a listů z roku 1544.

Václav Albín z Helfenburka bydlel v Českém Krumlově ve velkém domě číslo 4 na náměstí. Dále mu patřil menší dům v dnešní Rooseveltově ulici číslo 28, který dal nově postavit. Od roku 1568 vlastnil dvůr Vlaštovičnický při řece Vltavě, ještě dlouhá léta po jeho smrti nazývaný „Kancelářovský dvůr“. Po smrti pana kancléře zůstal v držení dědiců dvůr Vlaštovičnický a dům na českokrumlovském náměstí. Dům v dnešní Rooseveltově ulici prodala paní „Anna kanclířka“ již v roce 1572 Hanuši Řezáčovi.

Ze dvou synů Václava Albína z Helfenburka je známější vysokoškolsky vzdělaný Tomáš. Titulu doktora práv dosáhl na univerzitě v Bologni. Po návratu domů působil v rožmberských službách, oženil se a stal se otcem synů Václava, Kryštofa, Jana, Abrahama, a dcery Žofie. V roce 1554, nebo krátce před tímto rokem, koupil „pan doktor Tomáš“ českokrumlovský dům číslo 129 na rohu ulic Radniční a Masné. V roce 1562 tento dům prodal a roku 1566 si koupil dům číslo 55 na náměstí. Po smrti své (jménem neznámé) manželky vstoupil Tomáš Albín z Helfenburka do duchovního stavu a v krátkém čase dosáhl vysokých církevních hodností. V březnu roku 1574 byl zvolen olomouckým biskupem, na čemž měla patrně hlavní zásluhu přímluva pana Viléma z Rožmberka. Nástup do tohoto vysokého úřadu se však stal Tomáši Albínovi osudným, poněvadž byl v roce 1575 „otráven skrze nějakýho Philipona biskupotravce“, jak poznamenal v Životě Viléma z Rožmberka Václav Březan.

Tomášův bratr Jan Albín sloužil od ranného mládí na rožmberském dvoře, nejprve jako společník pana Viléma, s nímž pobýval také na studiích v Pasově, později jako hospodářský úředník. V roce 1580 se stal hejtmanem moravského panství Helfenstein, které Petr Vok vyženil s Kateřinou z Ludanic. V polovině osmdesátých let 16. století se Jan Albín vrátil do Českého Krumlova, kde zřejmě žil v domě po svém otci na náměstí. V roce 1587 získal dnes již neexistující dům v Horní ulici (na jeho místě a tří dalších domů stojí budova nynějšího okresního vlastivědného muzea) jako protihodnotu za půjčené peníze. V roce 1588 zmíněný dům prodal. Zápis o této transakci je poslední zprávou o Janově existenci. Není známo, zda byl ženatý a jestli měl děti.

Druhá generace Albínů z Helfenburka po sobě zanechala čtyři syny a dceru doktora Tomáše. V roce 1588 z nich byli naživu Václav, Kryštof, Abraham a Žofie, Jan již ne. Uvedený rok 1588

byl úmrtním rokem jejich strýce Jana, po němž zdědili dvůr Vlastovičnický a dům číslo 4 na českokrumlovském náměstí.

Nejstarší z Tomášových synů, Václav, šel v otcových šlépějích a po ukončení příslušných studií se stal duchovním. V osmdesátých letech 16. století působil v Plzni a Tachově, na konci 16. století ve Staré Boleslavi, na počátku 17. století v Praze na Vyšehradě, kde dosáhl hodnosti děkana. Zemřel v roce 1606. Nedatovaný zápis z přelomu 16. a 17. století o výslechu dvou rožmberských poddaných z českokrumlovského předměstí Plešivec podává zprávu, že kuchařka Voršila kněze Václava Albína z Helfenburka porodila ve dvoře Vlastovičnicku dítě, které záhy zemřelo. Z výpovědi oné Voršily poté vyplynulo, že otcem dítěte byl kněz Václav, který se snažil tuto skutečnost před veřejností utajit. Dodala, že to bylo jejich čtvrté dítě.

Poněkud volným způsobem žil také Václavův bratr Kryštof Albín z Helfenburka, povoláním malíř. V roce 1594 řešila českokrumlovská městská rada na pokyn Petra Voka z Rožmberka případ pohoršlivého chování Kryštofa Albína, kterému doporučila, „aby od sebe tu svou (ačkoliv máje již s ní několikero dětí) neřádnou osobu bez meškání pustil. K tomu také jinejm domem, kterej by tak v rynku neležel, se opatřil.“

Z nejstarší dochované českokrumlovské matriky zjišťujeme, že Kryštof Albín dal v roce 1591 pokřtít dceru Dianu, v roce 1592 dceru Bohunku, v roce 1593 syna Viléma, v roce 1594 dceru Alžbětu, v roce 1596 syna Petra, v roce 1597 syna Nikodema, v roce 1598 dceru Sybilu, v roce 1600 syna Zachariáše. Většina z těchto dětí se však nedožila ani jednoho roku. U žádného Kryštofova dítěte není poznámka, že je to „panchart“, což zápisy o křtech a úmrtích nemanželských dětí v této matrice uvádějí. Patrně úcta k otci dětí, který se k nim hrdě hlásil, zabránila připojování této hanlivé poznámky.

Kmotry Kryštofových dětí byli nejpřednější českokrumlovští měšťané. Kryštof Albín celou choulostivou situaci vyřešil po svém. V roce 1595 směnil velký dům číslo 4 na náměstí za stejně velký dům číslo 77 v Široké ulici, kam s ním odešla celá jeho nelegitimní rodina. V roce 1607 Kryštof Albín již nežil, poněvadž v onom roce jeho dům prodala městská rada „na místě pánu Albínů“ kloboučníku Kolmanovi.

Další syn doktora Tomáše - Jan Albín je doložen pouze jménem.

O Abrahamovi víme pouze tolik, že v roce 1597 požádal spolu se svým bratrem Kryštofem pana Petra Voka z Rožmberka o potvrzení, že jejich rodina nikdy neplatila daně ze dvora Vlastovičnický.

Pátým dítětem Tomáše Albína byla dcera Žofie, narozená v roce 1562 nebo 1563. Děťství prožila v klášteře cisterciáček v Předklášteří u Tišnova, což ji zřejmě ovlivnilo natolik, že se v roce 1587 rozhodla pro dráhu řeholnice a vstoupila do kláštera při kostele sv. Jiří na Pražském hradě. V roce 1600 dosáhla funkce tamní abatyše. Žofie zemřela v roce 1630 ve věku 67 let.

Od Václava Březana (Život Petra Voka z Rožmberka) víme, že v roce 1608 se v Třeboni provdala za rožmberského pojezdného Mikuláše Wirtweina Magdalena Albínka. Tato žena

V. Brechler, Krumlovský motiv. Čechy II. Vltava, 1882

s největší pravděpodobností příslušela ke čtvrté albínovské generaci. Vzhledem k výše uvedeným informacím o členech třetí generace sledované rodiny lze vyloučit, že by jejím otcem mohl být Václav či Kryštof Albín z Helfenburka. V úvahu přichází Jan nebo Abraham.

V roce 1642 zastihujeme jako držitele dvora Vlaštovičnick Dětřicha (Dietricha) Albína z Helfenburka. Albínové se patrně v prvním desetiletí 17. století vystěhovali z města Českého Krumlova do jmenovaného dvora.

Dětřich měl bratra Kryštofa a sestry Kateřinu a Benignu. Jejich otcem byl s největší pravděpodobností Abraham Albín z Helfenburka, který se v Českém Krumlově vyskytoval ve druhé polovině devadesátých let 16. století. Pokud by se tato teorie prokázala, otcem výše zmíněné Magdaleny Albínové by byl Jan Albín z Helfenburka. Není známo, kdy Dětřich Albín z Helfenburka zemřel, ale víme, že dvůr Vlaštovičnick po něm převzal bratr Kryštof.

Poslední mužský člen rodiny, Kryštof Albín z Helfenburka, zemřel v roce 1679 a dvůr Vlaštovičnick zdědili synové jeho sestry Kateřiny, Jan Jiří a František Ferdinand Podibníkové z Pernsberku. Druhá Kryštofova sestra Benigna byla provdaná RichtEROVÁ a měla dceru Dorotu, která se stala jeptiškou v pražském klášteře u sv. Jiří. Jan Jiří Podibník předal dvůr Vlaštovičnick v roce 1683 svému synu Janovi Albínovi a ten ho v roce 1719 prodal Adamu Františkovi ze Schwarzenberku.

Prameny:

Státní oblastní archiv Třeboň, Cizí rody - z Helfenburka

Státní oblastní archiv Třeboň, Sběrka matrik - Č. Krumlov č. 1

Státní oblastní archiv Třeboň, pobočka v Českém Krumlově, Velkostatek Český Krumlov - I 1Aalfa N. 123, I 5AU 147, I 5AU 180, I 6Calfa 10a, I 7Gbeta 2, I 7Gbeta N. 11, 13, 16, I 8R 1 d

Státní okresní archiv v Českém Krumlově, fond K-1, knihy č. 334, 336, 337, 338.

